

Toch is het Bestuur van de Stichting Schovenhorst niet van plan op de lauweren van de voorgangers te rusten maar wil ook een zinnige toekomst voor dit particuliere landgoed veiligstellen. Een belangrijk en kostbaar onderdeel vormen de collecties van de diverse naaldboomsoorten en daarop waren de inleidingen en discussies van 18 mei gericht. Immers, is al niet voldoende bekend welke naaldboomsoorten naast onze oude getrouwe groveden voor Nederland geschikt zijn? Is het nodig collecties te hebben waar vrijwel alleen gegevens over individuele bomen aan te ontlenen zijn? Hebben we voor de bosontwikkeling niet veel meer aan kennis over bomen in bosverband? Hoe krijgen we een betere struc-

tuur in onze bossen en hoe gaan we met mengingen om? Allemaal vragen waar de studie van individuen, ook al staan ze in groepen van 0.25 ha zoals in het Drie-Continenten Bos bijeen, vrijwel geen antwoord op geeft.

Ook na een dag aanhoren van boeiende inleidingen en discussies is natuurlijk het antwoord niet gevonden maar de deelnemers gingen wel naar huis (met een kleine "Gingo biloba") in de overtuiging dat Schovenhorst nog lange tijd een zinnige plaats in de Nederlandse bosbouw heeft.

C. J. de Lange

Gelezen

Wildschade

In het aprilnummer van de "Österreichische Forstzeitung" is een verslag opgenomen van een onderzoek dat het Oostenrijkse Bosbouwproefstation heeft gedaan naar vreeschade in jonge beplantingen.

Gesimuleerd werd vreeschade in de zomer en in de winter door het terugknippen van zij- en eindscheuten van jonge fijnsparren. Deze behandeling vond 1 tot 6 keer plaats met een tussenperiode van 1 jaar. De intensiteit van de "schade" werd in zeven klassen uitgevoerd, dwz. in verschillende mate terugknippen van de zijscheuten tot het terugknippen van de eindscheut en de zijscheuten.

Na negen jaar meten vond men dat behalve de intensiteit van de toegebrachte schade vooral de frequentie de groei van de sparren negatief beïnvloedt. Het duidelijkst was de schade die optreedt bij het 5 tot 6 keer herhaalde terugknippen van de eindscheut en zijscheuten. Bij het meest intensieve terugknippen van de zijscheuten gecombineerd met het terugknippen van de eindscheut

traden hoogtegroeverliezen op van 60%. De kleine hoogte van deze planten en de bijna stagnerende diktegroei veroorzaakten naar schatting een periode van tien jaar voordat de planten uit de gevarenszone zijn.

Een éénmalige schade binnen de eerste drie jaren heeft op de ontwikkeling van de planten geen invloed. Ook kon geen verschil tussen het toebrengen van schade in de zomer en in de winter vastgesteld worden.

Naast het verminderen van de wilddichtheid biedt vooral het beschermen van de eindscheut mogelijkheden om de schade te beperken. De proef heeft betrekking op de schade aan afzonderlijke boompjes. Vreeschade is echter één van de redenen voor het ontmengd raken van natuurlijke en kunstmatige verjongingen. Tevens blijven deze verjongingen door vreeschade veel langer in de gevarenszone.

Titel van het artikel: Auswirkungen von Triebrückschnitte auf das Wachstum junger Fichtenpflanzen. Auteur: Dipl. Ing. Günther Siegel, Forstliche Bundesversuchsanstalt Schönbrunn, A-1131 Wien.

K. de Lange